

Makkum, Tegelfabriek

QuickScan

JM ecologie b.v., 2021

QuickScan Makkum, Tegelfabriek

Ecologische beoordeling in het kader van de Wet Natuurbescherming

Rapportnummer

R21.241

Status

1.0 (definitief)

Datum

29-11-2021

Oprachtgever

Rho adviseurs
Druifstreek 72-C
8911 LH Leeuwarden

Auteur

Corine Bos

Controle

Henri Zomer

Voorpagina

Overzicht plangebied

Te citeren als

Bos, C. 2021. QuickScan Makkum, Tegelfabriek; Ecologische beoordeling in het kader van de Wet Natuurbescherming. Rapport R21.241 JM ecologie b.v., Gorredijk.

JM ecologie b.v.

Leitswei 12
8401 CL Gorredijk

Inhoud

1	Inleiding.....	2
1.1	Aanleiding.....	2
1.2	Globale ligging.....	2
1.3	Structuur natuurwetgeving in Nederland.....	3
1.4	Scope van de QuickScan.....	4
1.5	Werkwijze.....	5
2	Beschrijving locatie en ingreep.....	6
2.1	Locatie.....	6
2.2	Ingreep.....	10
3	Resultaten veldbezoek en bureaustudie	11
3.1	Vogels.....	11
3.2	Vleermuizen.....	12
3.3	Overige zoogdieren.....	13
3.4	Libellen.....	14
3.5	Overige fauna	14
3.6	Vaatplanten.....	15
4	Effecten en gevolgen.....	16
4.1	Overzicht beschermde soorten.....	16
4.2	Effecten op de in het plangebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna	16
5	Mitigerende maatregelen	18
5.1	Jaarrond beschermde nesten; nader onderzoek.....	18
5.2	Algemene broedvogels; mitigatie.....	19
5.3	Vleermuizen; nader onderzoek en mitigatie	20
5.4	Kleine marterachtigen (bunzing, wezel en hermelijn); nader onderzoek.....	21
6	Conclusie.....	22
	Geraadpleegde bronnen.....	23

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van Rho Adviseurs heeft ecologisch adviesbureau JM ecologie b.v. een QuickScan uitgevoerd in Makkum, gemeente Súdwest Fryslân, provincie Friesland. De opdrachtgever is voornemens om een groot deel van de bestaande panden te slopen en hiervoor in de plaats appartementen, seniorenwoningen en zorgwoningen te realiseren.

1.2 Globale ligging

Het plangebied is gelegen in het centrum van het dorp Makkum. Makkum ligt ten zuiden van Harlingen en ten westen van Bolsward. De snelweg A7 loopt ten noorden van Makkum van Sneek naar de afsluitdijk. Makkum ligt aan het IJsselmeer en heeft meerdere jachthavens en een strand aan het IJsselmeer. De omgeving bestaat uit woonhuizen, een watergang de Groote Zijlroede, enkele wegen en bomen. De globale ligging van het plangebied is weergegeven in afbeelding 1.1.

Afbeelding 1.1. Globale ligging van het plangebied (rode stip) (Bron achtergrond: Esri).

1.3 Structuur natuurwetgeving in Nederland

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, de bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Naast bescherming vanuit de Wet natuurbescherming, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Dit betreft het 'Natuurnetwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen) en niet via de natuurwetgeving. Na de decentralisatie (2017) zijn enkele provincies andere namen gaan voeren voor de NNN.

Decentralisatie

Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de provincies. Het Rijk behoudt echter het bevoegd gezag en de verantwoordelijkheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen voor handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk, zoals bijvoorbeeld hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij en bijvoorbeeld activiteiten Koninklijk Huis.

Soortbescherming

In de Wet natuurbescherming is soortbescherming opgedeeld in categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het gaat om de volgende categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving.

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal aangewezen vogelsoorten, indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt.

In aanvulling op de Vogelrichtlijn, geldt er voor een aantal vogelsoorten die jaarlijks naar hetzelfde nest terugkeren een jaarrond bescherming van de nesten. De meeste provincies en het Rijk hanteren de "Lijst met jaarrond beschermde nesten 2012". Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5). Voor deze laatste categorie geldt alleen een jaarrond beschermde status indien ecologisch zwaarwegende omstandigheden dat rechtvaardigen. In de provincies Overijssel, Flevoland en Limburg geldt een aangepaste lijst jaarrond beschermde nesten, waarin een andere categorisering is aangebracht. In de provincie Friesland geldt vanaf 1 januari 2022 tevens een aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden.

Daarnaast geldt er een verbod om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wet natuurbescherming. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren en opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Indien bij het project-voornemen een of enkele gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie.

1.4 Scope van de QuickScan

Deze QuickScan is opgesteld om de ecologische waarden van het plangebied te bepalen, en de, ten gevolge van de geplande werkzaamheden, eventuele strijdigheden met de Wet natuurbescherming (Wnb) in kaart te brengen, waaruit een advies zal volgen over hoe te handelen volgens deze wet.

Er wordt in deze QuickScan niet ingegaan op raakvlakken met de gebiedsbescherming (Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland en overige provinciaal beschermde gebieden) en bescherming Houtopstanden.

Een initiatiefnemer is, vanuit de natuurwetgeving, bij ruimtelijke ingrepen (maar ook maatregelen en activiteiten) verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied, zodat hiermee rekening kan worden gehouden. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn getoetst aan de bepalingen van de soortenbescherming uit de Wet natuurbescherming (Wnb).

De natuur is onvoorspelbaar. Het veldbezoek beschrijft een momentopname. Indien de periode tussen veldbezoek en de geplande werkzaamheden meerdere jaren wordt, dient overwogen te worden een herhaald veldbezoek te laten uitvoeren, hetgeen mogelijk tot gevolg heeft dat de QuickScan wordt herzien.

1.5 Werkwijze

Bureaustudie

Voorafgaand aan het veldbezoek wordt de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten onderzocht door het raadplegen van online- en fysieke atlanten en databases, zoals bijvoorbeeld de NDFF. Het doel van de bureaustudie is het inschatten van de ligging van het projectgebied, de aanwezige habitattypes en de bekende beschermde soorten, alsmede het verkrijgen van inzicht in de kans dat beschermde soorten in een projectgebied aanwezig kunnen zijn.

Veldbezoek

Het veldbezoek is afgelegd door ecooloog Corine Bos van JM ecologie b.v. op 11 november 2021. Het bezoek is uitgevoerd van 09:30 tot 11:30 uur, bij 8°C en 1 Bft, op een regenachtige dag. Het doel van het veldbezoek is het inschatten van de aanwezige habitattypes en het verkrijgen van inzicht in het plangebied.

Maatregel(en) en effecten

De derde stap is de beschrijving van de geplande maatregelen en de omstandigheden (planning, methode) waarin deze uitgevoerd gaat worden. Tezamen met het veldbezoek en de bureaustudie kunnen hieruit eventuele strijdigheden van de plannen met de betreffende natuurwetgeving opgespoord worden, en kunnen eventuele kennishiaten benoemd worden. Hieraan worden conclusies verbonden en hieruit zal duidelijkheid ontstaan over de eventuele noodzaak tot het nemen van vervolgstappen, met als doel de wijziging conform de huidige Wet natuurbescherming te laten plaatvinden.

2 Beschrijving locatie en ingreep

2.1 Locatie

Het plangebied is gelegen in het centrum van het dorp Makkum, gemeente Súdwest Fryslân, provincie Friesland. Het plangebied wordt omsloten door woonhuizen, een watergang de Grootte Zijlroede, enkele wegen en bomen.

Het plangebied zelf betreft meerdere panden van de voormalige tegelfabriek Koninklijke Tichelaar B.V. De voorzijde van het pand bestaat uit drie monumentale panden en een pand wat gebruikt is als tentoonstellingsruimte. De drie monumentale panden zullen behouden blijven, de tentoonstellingsruimte zal gesloopt worden. Al deze panden hebben een dakpannen dak en de muur van de tentoonstellingsruimte bevat beluchtingsgaten, waardoor aannemelijk is dat er een spouwmuur aanwezig is. De benedenverdieping van deze panden staat leeg, de bovenverdieping van de monumentale panden werd op het moment van veldbezoek bewoond. Aan de achterzijde van de tentoonstellingsruimte is een deur, die naar een glazen hal loopt. Vanaf deze hal is de buitenzijde van de monumentale panden zichtbaar. Vanaf deze hal zijn de bovenverdiepingen van deze panden te bereiken. De hal loopt vervolgens naar het westen en aan het einde is een deur, waarachter zich de voormalige productieruimte van de tegelfabriek bevindt. Deze productieruimte heeft een plat dak, wat op veel plekken lek was. Het terrein is omheind met een hek en middels een deur aan de oostzijde van het terrein kan het voormalige laboratorium bereikt worden. Dit laboratorium heeft tevens een plat dak. Tussen de productieruimte en dit laboratorium staan enkele bomen, waaronder knotwilg en paardenkastanje, en was een kleine watergang aanwezig. Om het terrein heen staan daarnaast ook wilgenbomen. Het voormalige laboratorium kan bereikt worden middels twee trappen naar de eerste verdieping. De bovenverdieping van het laboratorium stond leeg en het systeemplafond hing grotendeels los. Via een kleine wenteltrap kon de benedenverdieping bereikt worden, maar omdat alle ramen dichtgetimmerd waren, kon hier niks gezien worden. De buitenzijde van dit laboratorium is aan de bovenzijde bekleed met houten planken. Ten westen van dit pand waren nog enkele garageboxen aanwezig, waarvan twee nog in gebruik. Rond deze panden was veel begroeiing aanwezig van braam en hoge grassen.

Afbeelding 2.1. Begrenzing van het plangebied (rood kader) (Bron achtergrond: Esri).

Afbeelding 2.2. Voorzijde voormalige tentoonstellingsruimte, gezien vanaf zuiden.

Afbeelding 2.3. Binnenzijde tentoonstellingsruimte, gezien vanaf westen.

Afbeelding 2.4. Binnenzijde tentoonstellingsruimte, gezien vanaf oosten.

Afbeelding 2.5. Binnenzijde monumentale panden, gezien vanaf noorden.

Afbeelding 2.6. Monumentale panden, gezien vanaf westen.

Afbeelding 2.7. Binnenzijde monumentale hoekpand.

Afbeelding 2.8. Glazen hal met toegang tot bovenverdiepingen.

Afbeelding 2.9. Opslag pallets en gipsmallen in de voormalige productieruimte.

Afbeelding 2.10. Voormalige productieruimte, gezien vanaf noordwesten.

Afbeelding 2.11. Voormalige productieruimte, gezien vanaf zuiden.

Afbeelding 2.12. Trafo station naast de monumentale panden.

Afbeelding 2.13. Achterzijde productieruimte.

Afbeelding 2.14. Voormalig laboratorium met trap.

Afbeelding 2.15. Garageboxen naast laboratorium.

Afbeelding 2.16. Watergang op terrein.

Afbeelding 2.17. Wilgen en paardenkastanjabomen op het terrein.

Afbeelding 2.18. Binnenzijde laboratorium.

Afbeelding 2.19. Keuken en kantine in laboratorium.

Afbeelding 2.20. Achterzijde laboratorium.

Afbeelding 2.21. Bramen en hoge grassen op terrein.

2.2 Ingreep

De opdrachtgever is voornemens om de voormalige tentoonstellingsruimte, het voormalig laboratorium, de garageboxen en de voormalige productieruimte en mogelijk het trafo station te slopen en hiervoor in de plaats seniorenwoningen, zorgwoningen en appartementen te realiseren. De plannen staan nog niet vast, maar op de plaats van het voormalige laboratorium en ten zuiden hiervan worden 32 zorgwoningen gerealiseerd, bestaande uit twee blokken van 16 appartementen met een straat ertussen. Elke zorgwoning zal bestaan uit een slaapkamer, woonkamer, badkamer en nis en zal ongeveer 45,7 m² zijn. Er zal ruimte zijn voor vier woongroepen in deze zorgwoningen; elke woongroep is opgebouwd uit acht private zorgwoningen en één gezamenlijke woonkamer. De voormalige tentoonstellingsruimte zal gesloopt worden en hier zal een nieuwe huisartsenpost gebouwd worden. Aan de oostzijde van het plangebied zullen waarschijnlijk vier seniorenwoningen gerealiseerd worden van elk ongeveer 100 m². Achter de monumentale panden zal het Tichelaar plein gerealiseerd worden met publiek groen. De monumentale panden zullen verbouwd worden tot appartementen op de eerste en tweede verdieping en collectieve woonvoorzieningen, waaronder een galerie, woonkamer voor ouderen en een restaurant op de begane grond. Het plan is om de bestaande bomen op het terrein te behouden en deze zullen in het nieuwe plan in de straat tussen de zorgwoningen staan. Echter zijn de boomkronen van deze bomen breed en is het waarschijnlijk niet mogelijk om deze te behouden. Baksteen zal de basis zijn van de materialen die gebruikt worden om de woningen te realiseren. Mogelijk worden er Tichelaar tegels gebruikt voor accenten op de woningen.

Afbeelding 2.22. Tekening gewenste situatie 47 woningen Tichelaarlocatie Makkum
(Bron: Benthem Crouwel Architecten).

3 Resultaten veldbezoek en bureaustudie

Waargenomen soorten en verwachte soorten (op basis van de aanwezige habitat en de bekende verspreiding) worden samengenomen en hun gebruik van het plangebied wordt beschreven. Hierbij ligt de nadruk op beschermde soorten, maar er zullen ook algemene en lichter beschermde soorten betrokken worden indien waargenomen of van belang voor de ingreep.

3.1 Vogels

Alle broedgevallen van vogels zijn beschermd. Van 16 vogelsoorten zijn ook de nesten, vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd. Dit zijn soorten die vallen in de categorie 1 tot en met 4 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten (2012). Deze soorten zijn: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw. Vanaf 1 januari 2022 treedt in de provincie Fryslân een nieuwe lijst met jaarrond beschermde nesten in werking. Vogels die vallen in categorie 1 tot en met 4 zijn aangevuld met de volgende soorten: aalscholver, blauwe reiger, bosuil, draaihals, dwergstern, grote stern, grote zilverreiger, huiszwaluw, ijsvogel, lepelaar, noordse stern, purperreiger, raaf, ringmus, stormmeeuw, torenvalk, zeearend, zwarte specht, zwarte stern en zwartkopmeeuw.

Daarnaast zijn van 34 vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd als hier een zwaarwegende ecologische reden voor is. Dit zijn soorten die vallen in de categorie 5 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten (2012). Deze soorten zijn: blauwe reiger, boerenzwaluw, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, bosuil, brilduiker, draaihals, eidereend, ekster, gekraagde roodstaart, glanskop, grauwe vliegenvanger, groene specht, grote bonte specht, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kleine bonte specht, kleine vliegenvanger, koolmees, kortsnavelboomkruiper, oeverzwaluw, pimpelmees, raaf, ruigpootuil, spreeuw, tapuit, torenvalk, zeearend, zwarte kraai, zwarte mees, zwarte roodstaart en zwarte specht. Indien sprake is van een ecologisch zwaarwegende reden voor één of meerdere van deze soorten, dan worden deze hieronder behandeld onder 'Jaarrond beschermd'. Zo niet, dan worden deze soorten net als overige broedvogels behandeld onder 'Algemene broedvogels'. Vanaf 1 januari 2022 treedt in de provincie Fryslân een nieuwe lijst met jaarrond beschermde nesten in werking. De volgende vogelsoorten vallen vanaf 1 januari 2022 onder categorie 5 in de provincie Fryslân: bergend, blauwe kiekendief, boerenzwaluw, bontbekplevier, eider, gekraagde roodstaart, glanskop, grote mantelmeeuw, grutto, kleine bonte specht, kleine mantelmeeuw, kokmeeuw, kraanvogel, middelste bonte specht, oeverzwaluw, paapje, ruigpootuil, scholekster, spreeuw, strandplevier, visdief en zilvermeeuw.

Jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek is gezocht naar jaarrond beschermde nesten in en binnen de verstoringszone van het plangebied. Het plangebied ligt tussen woonwijken en een watergang. De bomen binnen het plangebied zijn gecontroleerd op boomnesten, deze zijn niet aangetroffen. Op basis van aanwezig habitat, afwezigheid van palen en masten binnen de verstoringszone en, afstand tot grote wateren en zoute milieus en de afwezigheid van boomnesten binnen het plangebied kunnen nesten van aalscholver, blauwe reiger, boomvalk, bosuil, buizerd, dwergstern, grote stern, grote zilverreiger, havik, lepelaar, noordse stern, oehoe, ooievaar, purperreiger, raaf, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, stormmeeuw, torenvalk, wespendif, zeearend, zwarte stern, zwarte wouw, zwarte specht en zwartkopmeeuw uitgesloten worden. In de aanwezige wilgenbomen zijn holtes aangetroffen, waar mogelijk steenuil en draaihals kan broeden. De omgeving is echter ongeschikt vanwege de urbane ligging en te klein als leefgebied voor de steenuil en draaihals en deze soorten zijn tevens niet bekend uit de omgeving. Ook voor kerkuil is geen geschikte broedlocatie vanwege de afwezigheid van holtes en openingen (en dus toegang tot) in het pand en de omliggende panden. Ook voor de grote gele kwikstaart en is geschikt broedbiotoop afwezig vanwege de afwezigheid van een stromende beek of rivier. Voor ijsvogel is geschikt broedbiotoop ook afwezig vanwege de afwezigheid van visrijk water binnen het projectgebied. Er zijn ten slotte geen nesten aangetroffen van de huiszwaluw, waardoor de huiszwaluw ook kan worden uitgesloten in en rond het plangebied.

De panden bieden mogelijk wel geschikt broedbiotoop voor de huismus, ringmus en gierzwaluw. Het pand van de tentoonstellingsruimte bevat een dakpannen dak, waaronder ruimte is voor huismus, ringmus en gierzwaluw om tot broeden te komen. Tevens zijn de monumentale panden geschikt als broedlocatie vanwege de scheef liggende dakpannen en ruimte onder deze dakpannen.

Consequenties van de ingreep op jaarrond beschermde nesten van huismus, ringmus en gierzwaluw staan beschreven in paragraaf 4.2.

Algemene broedvogels

Er is rond het plangebied geschikt habitat aanwezig voor diverse soorten algemene broedvogels. In het struikgewas langs het plangebied kunnen soorten als houtduif, merel en vink tot broeden komen. Op de daken van de panden kunnen soorten als scholekster tot broeden komen. In de watergang kunnen diverse soorten watervogels als wilde eend en meerkoet tot broeden komen. Aanwezigheid van algemene broedvogels kan niet uitgesloten worden.

Consequenties van de ingreep op algemene broedvogels staan beschreven in paragraaf 4.2.

3.2 **Vleermuizen**

Alle vleermuizen zijn zwaar beschermd (alle in Nederland voorkomende soorten staan vermeld in de Habitatrichtlijn). Vleermuizen kunnen een plangebied gebruiken als verblijfplaats, vaste vliegroute en/of foerageergebied.

Verblijfplaatsen kunnen uitgesplitst worden in vier categorieën, te weten kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven. Vleermuizen maken op verschillende manieren en in verschillende seizoenen gebruik van deze verblijfplaatsen. De eisen die vleermuizen stellen aan hun verblijfplaatsen zijn afhankelijk van de vleermuissoort en het gebruik van de verblijfplaats. Kraamverblijven worden in het voorjaar en de vroege zomer gebruikt door grote groepen drachtige vrouwtjes om hun jongen te baren en groot te brengen. Tegelijkertijd bevinden kleinere groepen mannetjes zich in de zomerverblijfplaatsen. Later in de zomer en in het najaar verplaatsen de mannetjes zich naar de paarverblijven, waaromheen ze een territorium bezetten en verdedigen tegen andere mannetjes. Binnen het territorium proberen de mannetjes langskomende vrouwtjes te lokken naar de paarverblijven, waar vervolgens de paring plaatsvindt. Het paarseizoen eindigt in de herfst, waarna de vleermuizen de winterverblijven opzoeken om te overwinteren. Sommige soorten migreren hiervoor over behoorlijke afstanden.

Vleermuizen gebruiken vliegroutes voor dagelijkse verplaatsingen tussen verblijfplaats en foerageergebieden en in het geval van migrerende soorten, voor de jaarlijkse trek van en naar de winterverblijven. Meestal maken vleermuizen langdurig gebruik van vaste routes die ze onthouden. Daarbij worden lijnvormige elementen zoals bomenrijen, dijken en watergangen gebruikt als vliegrouteondersteuning. Het onderbreken of verwijderen van deze elementen bij een (potentiële) vliegroute kan een negatief effect hebben op de mogelijkheid van vleermuizen om hun doel te bereiken. Ten slotte kunnen vleermuizen een plangebied gebruiken als foerageergebied. De vleermuizen komen via vaste routes naar het foerageergebied om daar in de buurt van bomen en water te jagen op vliegende insecten. Net zoals vaste vliegroutes die veelvuldig gebruikt worden, maken vleermuizen ook gebruik van vaste foerageergebieden. Het ongeschikt maken van een foerageergebied door bijvoorbeeld het kappen of verlichten van bomen of het dempen van waterpartijen, kan tot gevolg hebben dat vleermuizen geen toegang meer hebben tot voldoende voedsel.

Verblijven

In het plangebied is gezocht naar potentiële verblijfsplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen, zoals de gewone dwergvleermuis of laatvlieger die het pand kunnen gebruiken als kraam-, zomer-, paar- of winterverblijfplaats. Het platte dak van de voormalige productieruimte is ongeschikt voor vleermuizen vanwege de lekkage en afwezigheid van spleten of holtes. Het pand van de

tentoonstellingsruimte is wel geschikt voor gebouwbewonende vleermuissoorten als de gewone dwergvleermuis, laatvlieger (kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven) en de ruige dwergvleermuis (zomer-, paar- en winterverblijven). Er is een dakpannen dak, waaronder ruimte aanwezig is voor vleermuizen om onder het dak te kunnen komen. Ook is aan voor en achterzijde van het pand een vrije aanvliegroute, waardoor dit pand goed aanvliegbaar is voor vleermuizen. De monumentale panden naast het plangebied kunnen ook geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen bieden vanwege de scheefliggende dakpannen en ruimte onder het dak. Ten slotte is het voormalig laboratorium in vervallen staat en is er een opening ontstaan in de houten planken tegen de buitenmuur, waar vleermuizen tussen kunnen kruipen. De aanwezigheid van gebouwbewonende vleermuizen binnen het plangebied kan dus niet uitgesloten worden.

In de drie wilgenbomen bij de watergang in het plangebied zijn holtes aangetroffen. Deze holtes waren op ooghoogte en konden dus goed bekeken worden. De holtes zijn vrij open en er is veel invloed van weersomstandigheden als wind en regen. Op het moment van veldbezoek regende het en de holtes waren erg vochtig. Ook zijn ze naar beneden ingerot. Dit is voor vleermuizen ongeschikt en er zijn tevens geen sporen aangetroffen van vleermuizen in deze holtes. De aanwezigheid van boombewonende vleermuissoorten kan hiermee uitgesloten worden.

Consequenties van de ingreep op potentiële vleermuisverblijfplaatsen staan beschreven in paragraaf 4.2.

Vliegroutes

De watergang ten zuiden van het plangebied kan mogelijk dienst doen als vliegrouteondersteuning voor water- en meervleermuis. Er zijn geen alternatieve watergangen in de omgeving aanwezig, waardoor deze watergang dienst kan doen als essentiële vliegrouteondersteuning. De aanwezigheid van essentiële vliegrouteondersteuning voor vleermuizen kan dus niet worden uitgesloten.

Consequenties van de ingreep op essentiële vliegroutes van vleermuizen staan beschreven in paragraaf 4.2.

Foerageergebied

De omgeving van het plangebied is geschikt als foerageergebied voor diverse soorten vleermuizen. Aangezien er in de omgeving van het plangebied genoeg minstens even geschikt foerageergebied aanwezig is, wordt het plangebied niet als essentieel foerageergebied beschouwd.

3.3 Overige zoogdieren

Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied meerdere waarnemingen bekend zijn van beschermde zoogdiersoorten. Het gaat hier om de bever, noordse woelmuis en otter. Ook zijn er waarnemingen bekend van kleine marterachtigen, die vanaf 2022 in Friesland ook beschermd zijn. Naast de bekende beschermde soorten kunnen in de omgeving van het plangebied andere nog niet aangetroffen beschermde soorten aanwezig zijn.

Bever

Bevers maken vooral gebruik van het overgangsgebied tussen land en water zoals moerassen, langs beken, rivieren en meren. De bever heeft een voorkeur voor rustige rivieren en meren omzoomd door broekbossen met bomen als wilg en es (Zoogdierverseniging, z.d.). Er zijn meerdere waarnemingen bekend van de bever rond het plangebied. Deze zijn gedaan rond het Makkumerdiep en de natuurreservaten ten noorden en zuiden hiervan, de Makkumer noord- en zuidwaard. Het plangebied is omgeven door woonwijken en bevat geen geschikt habitat voor de bever. De aanwezige watergang langs het plangebied heeft een verharde oever en heeft geen dekking. Aanwezigheid van de bever in en rond het plangebied kan daarmee worden uitgesloten.

Noordse woelmuis

De noordse woelmuis is gebonden aan waterrijke milieus. De soort leeft in gebieden met een hoge vegetatie, zoals rietlanden, moerassen, extensief gebruikte weilanden en terreinen die periodiek overstromen (Zoogdierverseniging, z.d.). Er zijn meerdere waarnemingen bekend van de noordse woelmuis, deze zijn allemaal gedaan op ruim 1,5 kilometer ten zuiden van het plangebied. Binnen het plangebied is een kleine watergang met veel riet aanwezig. Deze watergang ligt echter te geïsoleerd in een urbane omgeving en is te klein om als leefgebied van de noordse woelmuis te dienen. Aanwezigheid van de noordse woelmuis kan daarmee worden uitgesloten.

Otter

Otters leven in oeverzones die liggen in gebieden met voldoende dekking en rust (Zoogdierverseniging, z.d.). Er zijn meerdere waarnemingen bekend van otters rond het plangebied. Dit betreft voornamelijk waarnemingen van mest en één levend exemplaar, gezien bij het Makkumerdiep. De omgeving van het plangebied bevat geen geschikte watergangen voor de otter, tevens is er teveel verstoring en te weinig dekking. Aanwezigheid van de otter in en rond het plangebied kan daarmee worden uitgesloten.

Kleine marterachtigen (bunzing, wezel en hermelijn)

De bunzing, wezel en hermelijn leven in allerlei habitats, van open plekken tot in bossen. Belangrijk is dat er voldoende dekking en schuilmogelijkheden aanwezig zijn en dat er voldoende prooidieren in de vorm van (woel)muizen te vinden zijn. Verblijfplaatsen bevinden zich op plaatsen met voldoende dekking, zoals in bosschages, takkenbulten en in holen van muizen, ratten, konijnen, mollen, dassen en vossen (Zoogdierverseniging, z.d.). Het plangebied bevat geschikt leefgebied voor kleine marterachtigen. Er is veel struikgewas in de vorm van bramen aanwezig en er is dus veel dekking. Er zijn waarnemingen bekend van de bunzing en wezel op 2,5 kilometer afstand van het plangebied. Ook zijn er in het voormalige laboratorium uitwerpselen en prooiresten gevonden van een klein roofdier. Kleine marterachtigen staan momenteel nog op de vrijstellingslijst in Friesland, maar vanaf 1 januari 2022 wordt de vrijstelling voor kleine marterachtigen mogelijk ingetrokken met de inwerking treding van de Omgevingsverordening 2022. Aanwezigheid van kleine marterachtigen binnen het plangebied kan niet worden uitgesloten.

Consequenties van de ingreep op kleine marterachtigen staan beschreven in paragraaf 4.2.

3.4 Libellen

Gevlekte witsnuitlibel

De gevlekte witsnuitlibel plant zich voort in de verlandingszone van laagveenmoerassen en vegetatierijke vennen (Vlinderstichting, z.d.). Er zijn meerdere waarnemingen bekend van de gevlekte witsnuitlibel, waarvan de dichtstbijzijnde op ongeveer 350 meter ten oosten van het plangebied, bij de voetbalvereniging Makkum. In en rond het plangebied is geen geschikt habitat aanwezig voor de gevlekte witsnuitlibel. Aanwezigheid van de gevlekte witsnuitlibel in en rond het plangebied kan daarmee worden uitgesloten.

3.5 Overige fauna

Overige beschermde diersoorten zoals amfibieën, reptielen, dagvlinders, vissen, kreeftachtigen en weekdieren zijn niet bekend in de omgeving van het plangebied en worden ook niet verwacht op basis van de aanwezige habitat en de bekende verspreidingsgegevens.

3.6 Vaatplanten

Er is rond het plangebied een waarneming bekend van een beschermde vaatplant. Het gaat hier om de grote leeuwenklauw.

Grote leeuwenklauw

De grote leeuwenklauw groeit op open plaatsen in bermen, akkers, waterkanten en braakliggende terrein op kalkhoudende, matig voedselrijke en vochtige tot droge grond (FLORON verspreidingsatlas, z.d.). Er is één waarneming bekend van de grote leeuwenklauw, deze is gedaan op ruim 1,5 kilometer ten westen van het plangebied. Er is binnen het plangebied gezocht naar grote leeuwenklauw, deze is niet aangetroffen.

4 Effecten en gevolgen

4.1 Overzicht beschermde soorten

In dit hoofdstuk wordt de geplande ingreep getoetst aan de aanwezige of verwachte beschermde soorten (zie hoofdstuk 3) binnen het plangebied, en de te verwachten risico's voor deze soorten, bij uitvoer van de geplande werkzaamheden. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die de vaste verblijfplaatsen in stand houdt.

Voor soorten die niet genoemd worden vanuit de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of Wnb artikel 3.10 geldt de algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Zelfs bij negatieve effecten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Ditzelfde geldt voor soorten van Wnb artikel 3.10, waarvoor een Provinciale vrijstelling is uitgegeven. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht, maar ze worden hieronder, ondanks eventueel voorkomen en eventueel te verwachten negatieve effecten, niet meegenomen.

Tabel 4.1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor het effect van de maatregel bepaald moet worden.

Soortgroep	Soort(en)	Bescherming	Aanwezig
Jaarrond beschermde nesten	Huismus, ringmus en gierzwaluw	3.1	Potentieel
Algemene broedvogels	Diverse soorten	3.1	Potentieel
Vleermuizen	Verblijfsplaatsen gebouwbewonende soorten en essentiële vliegroute	3.5	Potentieel
Zoogdieren	Kleine marterachtigen (bunzing, wezel en hermelijn)	Zorgplicht (2021)/3.10 (2022)	Potentieel

4.2 Effecten op de in het plangebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna

Jaarrond beschermde nesten

In de voormalige tentoonstellingsruimte, onder het dakpannen dak, broeden mogelijk huismussen, ringmussen en gierzwaluwen. Wanneer de overige gebouwen gesloopt worden, zullen deze broedlocaties vernietigd worden. Dit is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 5.1 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

Ook kunnen deze soorten broeden in de monumentale panden die niet gesloopt zullen worden.

Huismus, ringmus en gierzwaluw zijn gewend aan een urbane omgeving en de bijbehorende verstoring, waardoor de werkzaamheden niet tot extra verstoring zullen leiden. Wel is het mogelijk dat openingen waar mogelijk nestlocaties aanwezig zijn, geblokkeerd worden door materiaal of gebruikt materieel. De werkzaamheden dienen uitgevoerd te worden zoals beschreven in paragraaf 5.1.

Algemene broedvogels

In het plangebied en binnen de verstoringszone hiervan kunnen meerdere algemene broedvogels tot broeden komen. Wanneer werkzaamheden in de buurt van in gebruik zijnde nesten worden uitgevoerd, heeft dit mogelijk een versturende werking op de broedende vogels. Ook kunnen bestaande nesten vernield worden wanneer de panden gesloopt worden. Dit is in strijd met de verbodsartikelen uit de

Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 5.2 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

Vleermuizen

De voormalige tentoonstellingsruimte en het voormalig laboratorium dient mogelijk als kraam-, zomer-, winter- en/of paarverblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuissoorten als de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis (geen kraamverblijf) en laatvlieger. Bij het slopen van deze panden verdwijnen deze verblijfsplaatsen. De gebouwen naast het plangebied, zoals de monumentale panden, kunnen ook verblijfsplaatsen bieden aan vleermuizen. De watergang ten zuiden van het plangebied wordt ten slotte mogelijk gebruikt als essentiële vliegrouteondersteuning. Indien 's avonds of 's nachts wordt gewerkt gedurende de actieve periode voor vleermuizen (circa 15 april tot en met 15 oktober), kan er lichtverstoring door het gebruik van bouwverlichting optreden. Hierdoor kunnen mogelijk aanwezige vleermuizen gedesoriënteerd raken. Ten gevolge daarvan kan het functioneren verminderen van de mogelijk aanwezige verblijfplaatsen en vliegroute. Het verwijderen van verblijfsplaatsen en verstoren van verblijven en essentiële vliegroutes van vleermuizen is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 5.3 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

Kleine marterachtigen (bunzing, wezel en hermelijn)

De bosschages en bramenstruiken in het plangebied kunnen mogelijk verblijfsplaatsen voor kleine marterachtigen bieden. Wanneer de werkzaamheden plaatsvinden, zullen deze bosschages en struiken verwijderd worden. Vanaf 2022 worden kleine marterachtigen in Friesland mogelijk beschermd en is het verwijderen en vernietigen van verblijfsplaatsen een overtreding op de Wet natuurbescherming. Werkzaamheden kunnen dan niet worden uitgevoerd zonder dat de in paragraaf 5.4 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

5 Mitigerende maatregelen

In dit hoofdstuk worden de vervolgmaatregelen beschreven voor de soorten waarvan in hoofdstuk 4 is bepaald dat deze mogelijk een effect bemerken van de geplande ingreep. Deze vervolgmaatregel kan bestaan uit het uitvoeren van nader onderzoek om de aanwezigheid te bevestigen of uit te sluiten. Maar de vervolgmaatregel kan ook aangeven dat er een aanvraag voor een ontheffing op de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming benodigd is. Er kan ook een lijst met mitigerende maatregelen staan aangegeven, waarbij de ingreep uitgevoerd kan worden zonder een ontheffing. Indien de ingreep zonder enig nader onderzoek, mitigatie of ontheffingsaanvraag uitgevoerd kan worden, wordt dat in dit hoofdstuk vermeld.

Tabel 5.1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor een vervolgactie benodigd is.

Soortgroep	Soort(en)	Bescherming	Aanwezig	Vervolgactie
Jaarrond beschermde nesten	Huismus, ringmus en gierzwaluw	3.1	Potentieel	Nader onderzoek
Algemene broedvogels	Diverse soorten	3.1	Potentieel	Mitigatie
Vleermuizen	Gebouwbewonende soorten en vliegroute	3.5	Potentieel	Nader onderzoek en mitigatie
Zoogdieren	Kleine marterachtigen (bunzing, wezel en hermelijn)	Zorgplicht/3.10	Potentieel	Nader onderzoek

5.1 Jaarrond beschermde nesten; nader onderzoek

Onder de dakpannen van de voormalige tentoonstellingsruimte bevinden zich mogelijk jaarrond beschermde nesten van de gierzwaluw, huismus en/of ringmus. Het verwijderen, ontoegankelijk of ongeschikt maken van deze potentiële nest- en verblijfsplaatsen is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming. Daarom moet, voordat de werkzaamheden van start kunnen gaan, eerst nader onderzoek worden uitgevoerd om de aanwezigheid van nestplaatsen van huismus, ringmus en gierzwaluw te bevestigen dan wel uit te sluiten.

Het nader onderzoek naar gierzwaluw bestaat uit minstens 3 avondbezoeken tussen 1 juni en 15 juli, met een tussenpose van ten minste 10 dagen tussen de veldbezoeken.

Het nader onderzoek naar huismus en ringmus bestaat uit minstens 2 veldbezoeken die overdag worden afgelegd in de periode van 1 april tot 15 mei met een tussenpose van minstens 10 dagen tussen de veldbezoeken.

Indien uit het nader onderzoek blijkt dat er geen nesten van gierzwaluw, huismus en/of ringmus aanwezig zijn, is er geen belemmering meer vanuit de Wet natuurbescherming voor wat betreft de bescherming van jaarrond beschermde vogelnesten. Indien er echter nesten of vaste verblijfsplaatsen worden aangetroffen, dient er eerst een ontheffing op de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd bij de Provincie Friesland. Om deze ontheffing te verkrijgen, moeten er mitigerende maatregelen worden genomen door bijvoorbeeld het aanbieden van alternatieve nestgelegenheden in de omgeving.

Mogelijk zijn er nestlocaties aanwezig van huismus, ringmus of gierzwaluw in de monumentale panden. Er dient voorkomen te worden dat mogelijke nestlocaties geblokkeerd worden door materiaal en materieel als steigers.

5.2 Algemene broedvogels; mitigatie

Alle inheemse broedvogels zijn tijdens het broeden wettelijk beschermd volgens de Vogelrichtlijn. Als er ten tijde van de beoogde start van de werkzaamheden vogels in, of binnen de verstoringszone van het plangebied broeden, kunnen de werkzaamheden ter plaatse geen doorgang vinden totdat de jongen zijn uitgevlogen. Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verstoren en verjagen van broedende vogels. Het verdient daarom de aanbeveling om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Een wettelijk vastgestelde periode voor het broedseizoen bestaat niet, bepalend is of broedgevallen aanwezig zijn. Indicatieve datumgrenzen zijn 15 maart tot 15 juli, maar er bestaan, afhankelijk van het weer en de vogelsoort, vele uitzonderingen op deze regel.

De omgeving van het projectgebied is geschikt voor diverse algemene broedvogelsoorten. In de bomen en struiken kunnen diverse zangvogels tot broeden en in de watergangen kunnen diverse watervogels tot broeden komen. Het verdient daarom de aanbeveling om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Een wettelijk vastgestelde periode voor het broedseizoen bestaat niet, bepalend is of broedgevallen aanwezig zijn. Indicatieve datumgrenzen zijn 15 maart tot 15 juli, maar er bestaan, afhankelijk van het weer en de vogelsoort, vele uitzonderingen op deze regel.

Indien de werkzaamheden toch starten aan het begin van het broedseizoen, dan dienen broedgevallen binnen het plan- en verstoringsgebied van de werkzaamheden voorkomen te worden. Het ongeschikt maken kan preventief gedaan worden door ruim voor het vogelbroedseizoen het gebied te ontdoen van geschikte nestgelegenheden. Dit kan op verschillende manieren. **De genoemde maatregelen mogen niet toegepast worden indien dit mogelijk een effect heeft op andere beschermde natuurwaarden zoals kleine marterachtigen. Hier dient eerst nader onderzoek naar te worden gedaan.**

- Door het van tevoren verwijderen van bomen en struiken rond het plangebied is er geen nestgelegenheid meer voor diverse soorten zangvogels;
- Door het kort maaien en kort houden van de oevervegetatie en het gras, is er geen nestgelegenheid voor watervogels zoals meerkoet, en wilde eend.

Het functioneren van de preventieve maatregelen dient gecontroleerd te worden vanaf de plaatsing totdat de werkzaamheden zijn afgerond. Tevens mogen de genoemde maatregelen niet in strijd zijn met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming voor wat betreft andere beschermde soorten en/of gebieden of het beleid van de NNN.

Indien de werkzaamheden starten te midden van het broedseizoen, dient het plan- en verstoringsgebied eerst door een ter zake kundige ecoloog gecontroleerd te worden op aanwezigheid van broedvogels. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plan- of verstoringsgebied, worden door de ter zake kundige ecoloog specifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt (een deel van) het projectgebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot alle nesten, vanuit eigen beweging van de vogels, niet meer in gebruik zijn.

5.3 Vleermuizen; nader onderzoek en mitigatie

Nader onderzoek

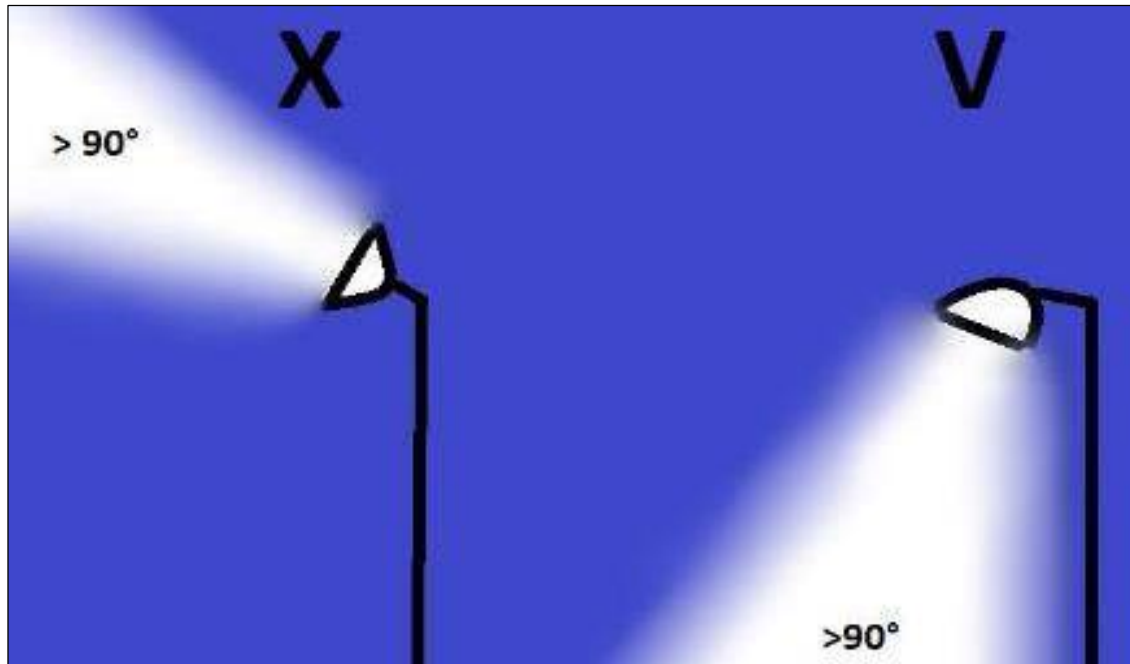
De voormalige tentoonstellingsruimte en voormalig laboratorium dienen mogelijk als kraam-, zomer-, winter- of paarverblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuissoorten als de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis (geen kraamverblijf) en laatvlieger. Het verwijderen, ontoegankelijk maken of verstoren van dergelijke verblijfplaatsen is een overtreding van de verbodsartikelen in de Wet natuurbescherming. Er dient door middel van nader onderzoek te worden uitgezocht of vleermuizen daadwerkelijk verblijven in het plangebied en hoe ze gebruik maken van het plangebied. Daarop kan beoordeeld worden of de effecten van de geplande werkzaamheden een ontheffing noodzakelijk maken op deze verbodsartikelen.

Het nader onderzoek naar kraam-, zomer- en paarverblijven van vleermuizen bestaat uit vijf veldbezoeken. Drie van deze bezoeken moeten plaatsvinden tussen 15 mei en 15 juli, de kraamperiode van vleermuizen, met tussenposes van minstens 20 dagen tussen de bezoeken. Minstens één van de drie bezoeken moet 's ochtends voor zonsopkomst worden uitgevoerd, de overige bezoeken worden 's avonds na zonsondergang uitgevoerd. In het najaar, tussen 15 augustus en 1 oktober, moeten nog twee bezoeken worden uitgevoerd rond middernacht. Tussen deze bezoeken moet minstens 20 dagen zitten. De bezoeken mogen alleen uitgevoerd worden als de weersomstandigheden binnen de grenzen van het vleermuisprotocol vallen.

Indien uit het nader onderzoek blijkt dat er geen verblijfsplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, is er geen belemmering meer vanuit de Wet natuurbescherming voor wat betreft de bescherming van vleermuizen. Indien er echter verblijfplaatsen worden aangetroffen, dient er eerst een ontheffing op de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd bij de Provincie Friesland. Om deze ontheffing te verkrijgen, moeten er mitigerende maatregelen worden genomen door bijvoorbeeld het aanbieden van alternatieve verblijfsplaatsen in de omgeving.

Mitigatie

De monumentale panden en woningen naast het plangebied kunnen mogelijk verblijfsplaatsen voor vleermuizen bieden. Tevens kunnen de bomenrijen en de watergang dienen als essentiële vliegrouteondersteuning. Indien 's avonds of 's nachts wordt gewerkt gedurende de actieve periode van vleermuizen (circa 15 april tot en met 15 oktober), kan er lichtverstoring door het gebruik van bouwverlichting optreden. Hierdoor kunnen mogelijk aanwezige vleermuizen gedesoriënteerd raken. Ten gevolge daarvan kan het functioneren verminderen van de mogelijk aanwezige verblijfplaatsen in de woningen rondom het plangebied en essentiële vliegroutes lang de bomenrijen en watergang. Een dergelijk effect is in strijd met de Wet Natuurbescherming. Om effecten van lichtuitstraling te voorkomen wordt geadviseerd om eventueel te gebruiken verlichting weg te draaien van de omliggende bebouwing en watergang. Dit is zeker noodzakelijk in de schemer en nacht (van 1 uur voor zonsondergang tot 1 uur na zonopkomst) gedurende de actieve periode van vleermuizen (circa 15 april tot en met 15 oktober). Dit houdt in dat de verlichting naar beneden gericht dient te zijn op de werkzaamheden zodat er geen licht naar de omgeving kan uitstralen. In onderstaande figuur (Figuur 5.1) is een dergelijke werkwijze schematisch weergegeven. De V in de tekening geeft weer hoe de lichtuitstraling naar de omgeving zoveel mogelijk kan worden beperkt kan worden. In de situatie met een X is er sprake van significante lichtuitstraling naar de omgeving waardoor een mogelijk effect op verblijven van vleermuizen niet is uit te sluiten. Bij voorkeur wordt er bij het plaatsen van een licht gekozen voor amberkleurige verlichting.

Figuur 5.1. Voorbeeld van toepassing bouwverlichting bij. X= verlichting veroorzaakt uitstraling naar omgeving, V= verlichting veroorzaakt geen uitstraling richting de omgeving.

5.4 Kleine marterachtigen (bunzing, wezel en hermelijn); nader onderzoek

De bosschages en braamstruiken in het plangebied dienen mogelijk als verblijfplaats voor kleine marterachtigen. Door de werkzaamheden worden deze verblijfplaatsen aangetast en/of verwijderd. Daarnaast kan er verstoring door licht, geluid of trillingen optreden door de nabijheid van de werkzaamheden. Er dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar het gebruik van het plangebied door kleine marterachtigen wanneer deze beschermd worden vanaf 2022.

Het nader onderzoek naar marterachtigen kan uitgevoerd worden met cameravallen en/of sporenbuizen. Gezien de mogelijke aanwezigheid van meerdere soorten, wordt een combinatie van beide methodes aangeraden. Op basis van de oppervlakte van het plangebied, dienen minimaal twee sporenbuizen en twee cameravallen te worden ingezet. In de periode van maart tot en met augustus moeten de cameravallen en sporenbuizen zes weken worden geplaatst. Buiten deze periode is een onderzoeksperiode van 12 weken noodzakelijk.

Indien uit het nader onderzoek blijkt dat verblijfplaatsen aanwezig zijn binnen het plangebied of dat aannemelijk is dat verblijfplaatsen aanwezig zijn van één of meerdere soorten, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij de provincie Friesland. Deze ontheffing kan worden verleend als in ieder geval buiten de kwetsbare periode (15 maart tot en met augustus) wordt gewerkt of voor aanvang van deze periode het terrein ongeschikt gemaakt wordt. Tevens dienen compenserende maatregelen getroffen te worden door elders nieuw leefgebied te creëren. Indien uit het nader onderzoek blijkt dat marterachtigen afwezig zijn, dan zijn er geen belemmeringen meer vanuit de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze soortgroep.

6 Conclusie

In opdracht van Rho adviseurs heeft ecologisch adviesbureau JM ecologie b.v. een QuickScan uitgevoerd aan een voormalige tegelfabriek in Makkum, gemeente Súdwest Fryslân, provincie Friesland. De opdrachtgever is voornemens om een groot deel van de bestaande panden te slopen en hiervoor in de plaats appartementen, seniorenwoningen en zorgwoningen te realiseren. De QuickScan is uitgevoerd om eventuele strijdigheden van de beoogde werkzaamheden en de toekomstige situatie met de Wet natuurbescherming (Wnb) op te sporen.

Uit de QuickScan is gebleken dat er mogelijk jaarrond beschermde nesten van huismus, ringmus en gierzwaluw, nesten van algemene broedvogels, verblijfplaatsen en vliegroutes van vleermuizen en verblijfplaatsen voor kleine marterachtigen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn. Om overtredingen op de Wet natuurbescherming te voorkomen, dient voor jaarrond beschermde nesten van huismus, ringmus en gierzwaluw, voor verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen en voor verblijfplaatsen van kleine marterachtigen nader onderzoek uitgevoerd te worden. Voor algemene broedvogels dienen enkele mitigerende maatregelen genomen te worden. Het heeft de voorkeur om buiten het vogelbroedseizoen te werken. Indien toch gestart wordt met de werkzaamheden aan het begin van het vogelbroedseizoen, dan dient het plangebied ruim voor aanvang van het broedseizoen preventief ongeschikt gemaakt te worden, mits dit geen effect heeft op overige aanwezige beschermde natuurwaarden. Indien gestart wordt te midden van het vogelbroedseizoen, dient er eerst een controle plaats te vinden door een ter zake kundige ecooloog. Daarnaast dient verstoring door bouwverlichting voorkomen te worden voor vleermuizen die potentieel een verblijfplaats hebben in de woningen naast het plangebied.

Geraadpleegde bronnen

- Nationale Database Flora- en Fauna (NDFF), geraadpleegd op 8 november 2021.
- BIJ12, 2017. Kennisdocumenten.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000.
- Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2021. Vleermuisprotocol 2021.
- Zoogdiervereniging (z.d.). Informatiepagina soorten. Geraadpleegd van <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten>